

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет економіки та управління
Кафедра економіки, підприємництва та маркетингу

СИЛАБУС
освітнього компонента
ЕКОНОМІКА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
Підготовки магістра
спеціальності 051 Економіка
освітньо-професійної програми: Економіка довкілля і природних ресурсів

Силабус навчальної дисципліни «ЕКОНОМІКА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ»
галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальності 051 «Економіка», за
освітньою програмою Економіка довкілля і природних ресурсів.

Розробник: завідувач кафедри економіки, підприємництва та маркетингу, д.е.н., проф.
Павлов К.В.

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:

_____ (Якимчук А.Ю.)

Силабус затверджено на засіданні кафедри економіки, підприємництва та маркетингу

протокол № 1 від 09.09.2022 р.

Завідувач кафедри:

Павлова О.М.

I. Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	05 «Соціальні та поведінкові науки», спеціальності 051 «Економіка», «Економіка довкілля і природних ресурсів» Магістр	Нормативна
Кількість годин/кредитів 120/4		Рік навчання 2022 / 2023
		Семестр 1
		Лекції 28 год.
ІНДЗ: немає		Практичні 26 год.
		Самостійна робота 58 год.
		Консультації 8 год.
Форма контролю: екзамен		
Мова навчання:		Українська

II. Інформація про викладача

Павлов Костянтин Володимирович

д.е.н.,

професор

професор, кафедри економіки, підприємництва та маркетингу

Контактна інформація – +380972830808, E-mail: pavlov.kostiantyn@vnu.edu.ua

Дні занять розміщено на: <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. Опис дисципліни

1. Анотація курсу. Економіка природокористування – це дисципліна, що розглядає економічні аспекти раціонального використання природних ресурсів і охорони навколишнього середовища та механізми залучення природно-ресурсного потенціалу у господарський обіг. Сьогодні особливо актуалізувалися проблеми раціонального використання природно-ресурсних благ, що й зумовило підвищений інтерес до економіки природокористування

Об'єктом навчальної дисципліни «Економіка природокористування» є процес здійснення екологічної політики в умовах ринкової економіки.

Предметом навчальної дисципліни «Економіка природокористування» є сукупність галузей господарства, що вивчають і використовують енергетичні ресурси з метою вироблення, перетворення, передавання і розподілу енергії.

2. Мета і завдання навчальної дисципліни – формування у студентів теоретичних знань та вироблення практичних навичок щодо обґрунтування закономірностей розвитку, форм, методів та механізмів реалізації енергоощадних технологій у процесі їх інтеграції в сучасні ринкові системи. З'ясування місця енергоощадних технологій в економічній системі, вирішення екологічних проблем функціонування яких визначають тенденції суспільного розвитку та історичний досвід економічного розвитку різних країн світу.

3.Результати навчання (Компетентності)

Загальні компетентності

ЗК2. Здатність зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК7. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК11. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК14. Здатність працювати в команді та налагоджувати міжособистісну взаємодію при вирішенні професійних завдань, виявляти ініціативу та підприємливість.

ЗК15. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Фахові компетентності

СК1. Здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях.

СК2. Здатність здійснювати професійну діяльність у відповідності з чинними нормативними та правовими актами.

СК3. Розуміння особливостей провідних наукових шкіл та напрямів економічної науки.

СК4. Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати.

СК5. Розуміння особливостей сучасної світової та національної економіки, їх інституційної структури, обґрунтування напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.

СК8. Здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері економічних та соціально-трудових відносин.

СК9. Здатність прогнозувати на основі стандартних теоретичних та економетричних моделей соціально-економічні процеси.

СК15. Здатність управляти організацією та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту.

Програмні результати навчання

ПРН 5. Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади).

ПРН 7. Пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки.

ПРН 8. Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.

ПРН 11. Вміти аналізувати процеси державного та ринкового регулювання соціально-економічних і трудових відносин.

ПРН 19. Використовувати інформаційні та комунікаційні технології для вирішення соціально-економічних завдань, підготовки та представлення аналітичних звітів.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи економіки природокористування						
Тема 1. Економіка природокористування та глобальні проблеми довкілля	10	2	1	6	1	усне опитування. 2 балів
Тема 2. Природні ресурси України та їх потенціал	10	2	2	6	0	усне опитування. 3 балів
Тема 3. Еколого-економічна оцінка природних ресурсів	10	3	3	4	0	усне опитування. 3 балів
Тема 4. Зміст і механізми визначення економічних збитків від порушення довкілля	10	3	3	3	1	усне опитування. 4 балів
Тема 5. Аналіз ефективності природоохоронних заходів	10	3	3	3	1	усне опитування. 4 балів
Разом за модулем 1	50	13	12	22	3	max 16 балів
Змістовий модуль 2. Ринкова діяльність та державне регулювання економіки природокористування						
Тема 6. Управління природокористуванням	10	2	2	5	1	усне опитування, ситуаційні завдання. 4 балів
Тема 7. Еколого-економічні механізми природокористування	10	2	2	5	1	усне опитування, ситуаційні завдання. 4 балів
Тема 8. Екологічні платежі	10	2	2	5	1	усне опитування, ситуаційні завдання. 4 балів
Тема 9. Платежі за використання природних ресурсів	10	3	2	4	1	усне опитування, ситуаційні завдання. 4 балів
Тема 10. Аспекти	15	3	3	8	1	усне

екологізації виробництва						опитування, ситуаційні завдання. 4 балів
Тема 11. Проблеми природокористування в сучасних умовах	15	3	3	9	0	усне опитування, ситуаційні завдання. 4 балів
Разом за модулем 2	70	15	14	36	5	тах 24 бали
Види підсумкових робіт (за потреби, на розсуд викладача, кафедри)						Бал
Модульна контрольна робота						тах 60 балів
Всього годин / Балів	120	28	26	58	8	тах 120 балів

5. Завдання для самостійного опрацювання

У процесі виконання самостійної роботи студент, використовуючи знання теоретичного матеріалу та набуті прикладні навички за фахом, має продемонструвати здібності до науково-дослідної роботи і вміння творчо мислити та вирішувати актуальні науково-прикладні завдання. Метою самостійної роботи є набуття студентами практичних навичок щодо засвоєння знань з теорії розвитку інфраструктури товарного ринку, управління діяльністю підприємства в галузі просування, зберігання та продажу товарів і послуг, забезпечення потреб споживачів.

Для виконання роботи студент обирає та опрацьовує теоретичне питання.

Теми самостійної роботи

1. Зміст науки Економіка природокористування.
2. Особливості еволюції та становлення науки Економіка природокористування.
3. Об'єкт, предмет та завдання економіки природокористування.
4. Методи дослідження економіки природокористування
5. Функції та основні проблеми економіки природокористування
6. Загальна характеристика концепцій взаєморозвитку економічної системи та довкілля.
7. Теорії антизростання, якісного та модифікованого зростання.
8. Концепція сталого розвитку.
9. Основні системні закони і закономірності взаємодії суспільства і природи.
10. Розвиток продуктивних сил.
11. Основні форми антропогенного впливу на навколишнє середовище.
12. Наслідки антропогенного впливу на навколишнє середовище.
13. Економічні проблеми народонаселення.
14. Урбоекологічні проблеми.
15. Проблеми утилізації відходів.
16. Основи радіоекології.
17. Екологія і космос.
18. Економічні особливості галузевого використання природних ресурсів та екотехнологій.
19. Поняття природних факторів.
20. Природний капітал як економічна категорія.
21. Поняття природокористування.

22. Загальне та спеціальне природокористування.
23. Економічна оцінка природних ресурсів.
24. Витратна концепція оцінки природних ресурсів.
25. Рентна концепція оцінки природних ресурсів.
26. Методичні підходи до оцінки окремих видів ресурсів.
27. Концепція управління природокористуванням.
28. Економічна політика.
29. Екологічна безпека.
30. Інституціональний механізм управління природокористуванням.
31. Поняття ресурсозбереження.
32. Мета та завдання ресурсозберігаючої діяльності.
33. Принципи здійснення ресурсозберігаючої діяльності.
34. Функції, складові та фактори ресурсозбереження.
35. Поняття екологізації економіки.
36. Інфраструктура екологічно безпечного виробництва.
37. Управління екологізацією виробництва.
38. Забруднення як прояв еколого-економічного збитку.
39. Суть економічних збитків від порушення навколишнього середовища
40. Визначення ефективності природоохоронних заходів.
41. Економічний ефект природоохоронних заходів.
42. Оцінка ефективності ресурсозбереження.
42. Економічний механізм природокористування: складові, показники.
43. Економічний менеджмент на підприємстві.
45. Проблеми економіки природокористування в сучасних умовах.

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо студента Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і семінарські заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідувати заняття. Допускається 1 пропуск з поважних причин, який не впливатиме на систему оцінювання. Про відсутність з поважних причин доводити до відома викладача заздалегідь. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, карантин, міжнародна мобільність) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом.

Політика щодо академічної доброчесності Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

Політика щодо дедлайнів та перескладання Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (- 0,5 бали). Обов'язковою є присутність студента на модульному та підсумковому контролях. Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин. Системно і регулярно переглядати лекційний матеріал, працювати з навчальною та науковою літературою. Здавати самостійні роботи та завдання у визначені терміни. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем у друкованому або електронному вигляді виключно в освітніх

цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих

V. Підсумковий контроль

На іспит виносяться основні питання, типові та комплексні задачі, ситуації, завдання, що потребують творчої відповіді та уміння синтезувати отриманні знання і застосовувати їх під час розв'язання практичних задач.

Питання та форма проведення іспиту повинні бути визначені у силабусі.

Перелік питань на екзамен

1. Зміст науки Економіка природокористування.
2. Особливості еволюції та становлення науки Економіка природокористування.
3. Об'єкт, предмет та завдання економіки природокористування.
4. Методи дослідження економіки природокористування.
5. Функції та основні проблеми економіки природокористування.
6. Загальна характеристика концепцій взаєморозвитку економічної системи та довкілля.
7. Теорії антизростання, якісного та модифікованого зростання.
8. Концепція сталого розвитку.
9. Основні системні закони і закономірності взаємодії суспільства і природи.
10. Розвиток продуктивних сил.
11. Основні форми антропогенного впливу на навколишнє середовище.
12. Наслідки антропогенного впливу на навколишнє середовище.
13. Економічні проблеми народонаселення.
14. Проблеми утилізації відходів.
15. Еколого-економічні особливості галузевого використання природних ресурсів та екотехнологій.
16. Природний капітал як економічна категорія.
17. Економічна оцінка природних ресурсів.
18. Витратна концепція оцінки природних ресурсів.
19. Рентна концепція оцінки природних ресурсів.
20. Концепція управління природокористуванням.
21. Економічна політика.
22. Екологічна безпека.
23. Адміністративно-контрольний механізм управління природокористуванням.
24. Інституціональний механізм управління природокористуванням.
25. Поняття ресурсозбереження.
26. Принципи здійснення ресурсозберігаючої діяльності.
27. Функції, складові та фактори ресурсозбереження.
28. Поняття екологізації економіки.
29. Забруднення як прояв еколого-економічного збитку.
30. Суть економічних збитків від порушення навколишнього середовища та їх класифікація.
31. Збиток як економічна категорія.
32. Економічні розрахунки збитків від забруднення довкілля.
33. Природоохоронні заходи: суть і класифікація.
34. Визначення ефективності природоохоронних заходів.
35. Економічний ефект природоохоронних заходів.

36. Соціальний ефект природоохоронних заходів.
37. Галузеві показники економічного зростання.
38. Еколого-економічний аналіз господарської діяльності.
39. Оцінка ефективності ресурсозбереження.
40. Економічний механізм природокористування: складові, показники.
41. Економічний інструментарій: роль у системі товарно-грошових відносин.
42. Різновиди еколого-економічних інструментів.
43. Економічний менеджмент на підприємстві.
44. Основні поняття економічного аудиту.
45. Основні поняття екологічного страхування.
46. Екологічна стандартизація, сертифікація та маркування.
47. Управління еколого-економічними проєктами.
48. Специфіка зарубіжного екологічного законодавства.
49. Міжнародне природоохоронне співробітництво.
50. Участь України у міжнародному співробітництві в галузі охорони довкілля.
51. Проблеми економіки природокористування в сучасних умовах.

VI. Шкала оцінювання

Шкала оцінювання знань здобувачів освіти

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	пояснення
90–100	Відмінно	A	відмінне виконання
82–89	Дуже добре	B	вище середнього рівня
75–81	Добре	C	загалом хороша робота
67–74	Задовільно	D	непогано
60–66	Достатньо	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
1–59	Незадовільно	Fx	Необхідне перескладання

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основна

1. Лазарева, О. В. Розвиток екологічної складової сталого розвитку економіки України [Текст] / О. В. Лазарева, В. А. Рощенко // Інвестиції : практика та досвід. – 2019. – № 8. – С. 19-22.
2. Малярєнко В.А. Енергетика і навколишнє середовище. Х.: Вид-во САГА, 2018. – 364 с
3. Стрішенець О.М. Диверсифікація інноваційних заходів на газорозподільних підприємствах України в контексті європейського досвіду / О.М. Стрішенець, О.В. Новосад, М.І. Коротя // Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки : журнал / уклад. Любов Григорівна Ліпич, Мирослава Богданівна Кулинич. – Луцьк : Вежа-Друк, 2018. – № 2 (14). – С. 7-13.
4. Краснова М.В. Проблеми правового регулювання використання та охорони (збереження) природно-ресурсного потенціалу України. Правове забезпечення економічного розвитку та екологічної безпеки суспільства: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої 50-ій річниці Донецького національного університету, 14 – 15 травня 2015 р., Вінниця, 2015. 327 с.
5. Сусліков, С. В. Використання модернізованого методу оптимізації цільових споживчих функцій під час обґрунтування застосування технологій нетрадиційної відновлюваної енергетики [Текст] / С. В. Сусліков, О. О. Гаврись, М. А. Усов // Інвестиції : практика та досвід. – 2019. – № 13. – С. 24-29.
6. Пришляк, Н. В. Розвиток біоенергетики як складова забезпечення енергетичної безпеки України [Текст] / Н. В. Пришляк, В. Л. Курило, В. М. Пришляк // Економіка та держава. – 2020. – № 4. – С. 146-155.
7. Брич, Б. Концепція розбудови підприємств енергосервісного ринку [Текст] / Богдан Брич // Вісник Тернопільського національного економічного університету. – 2020. – Вип. 3 : лип.-верес. – С. 211- 224. – Режим доступу : <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/41004/1/%d0%91%d1%80%d0%b8%d1%87.pdf>.

Інтернет-ресурси

1. Міжфакультетський журнал "Енергетика: економіка, технології, екологія". КПІ ім. Ігоря Сікорського. URL: <https://kpi.ua/publication-en>
2. Terentiev O. M., Prosiiankina-Zharova T. I. The features of the predictive computing modeling power system load in terms of reforming energy market. *Journal of Theoretical and Applied Information Technology*. – 31st January 2020. – Vol. 98, No 02. – Pp. 163–182. URL: <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/31292>
3. Енергетика та енергетична безпека України |U.S. Agency for international development. URL: <https://www.usaid.gov/uk/ukraine/energy-energy-security>